

31 . Grădiștea De Munte | Comuna: Orăștioara De Sus | Județ: Hunedoara | Punct: Grădiștea de Munte [Sarmizegetusa Regia] | Anul: 2019

Anul: 2019

Cod RAN: 90397.01

Perioade: Preistorie

Epoci: Paleolitic, Mezolitic

Tipuri sit: tip neprecizat

Categori sit: Domestic

Autori: Daniel Cioată, Cătălin Cristescu, Oana Dichel, Gelu Florea, Gabriela Gheorghiu, Eugen Iaroslavski, Răzvan Mateescu, Silvia Mustăț, Luca Paul Pupeză, Liliana Mateescu, Ștefan Vasilache, Marius Mîndruț, Nagy Edmond, Cristina xxBodox

Instituții: Muzeul Județean Mureș, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Instituție Nedefinită, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Instituție Nedefinită, Instituție Nedefinită, Instituție Nedefinită, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva

Raport

Cercetările din anul 2019 de la Grădiștea de Munte s-au desfășurat în zona sacră, pe terasa a IX-a și la drumul pavat (Pl. I / a – c).

Săpăturile au fost reluate aici în anul 2017, context în care au fost descoperite noi segmente ale unei alei (o ramificație a drumului pavat) și o construcție monumentală.

În anul 2019 au fost trasate trei suprafețe și a continuat cercetarea în una dintre suprafețele deschise în campania anterioară (Pl. I / d).

Ultima dintre suprafețele amintite, denumită convențional SP I, este amplasată în partea sudică a terasei. Ea a avut 12 m lungime și o lățime de 4 m, fiind dispusă paralel cu o secțiune mai veche, în care a apărut primul segment ale aleii (este vorba despre săpătura din 1990). Au fost documentate lucrările desfășurate în antichitate pentru înălțarea și extinderea terasei, prin aducerea unor cantități considerabile de pământ lutos, sfărâmat de micașist și, nu în ultimul rând, prin tăierea stâncii (Pl. II / a - d). În jumătatea vestică a suprafeței, între m 7 și m 10, la 1,4 m adâncime față de nivelul actual de călcare, a fost aflată o platformă care marca, cel mai probabil, locul unui tronson al aleii, dezafectat (distrus?) în antichitate. Fragmente de diferite dimensiuni de dale de calcar din structura sa, foarte degradate din cauza arderii puternice, au fost găsite în partea de jos a suprafeței.

Suprafața notată SP II / 2019, de forma unui pătrat cu latura de 7,5 m, a fost dispusă pe traseul drumului pavat, în zona de posibilă joncțiune a lui cu alea pavată. Un alt obiectiv arheologic urmărit prin trasarea ei a constat în observarea unor detalii constructive ale drumului pavat (Pl. III, IV).

După cum s-a notat și în campania precedentă, dalajul nu este uniform, în unele zone lipsind complet, fapt cauzat de factori multipli, de la intervențiile antice și moderne, până la degradarea survenită de-a lungul timpului (Pl. III / b, c). Chiar și dalele păstrate prezintă grade diferite de fragmentare, unele fiind aproape întregi, din altele rămânând mici bucăți. Un aspect constructiv necunoscut până acum a fost evidențiat pentru latura estică a căii de acces: pe un segment de peste 5,5 m lungime, blocurile din structura bordurii drumului au fost înlocuite cu lespezi de calcar, de mari dimensiuni, așezate în cant (Pl. IV / d). O asemenea caracteristică pune sub semnul întrebării ipotezele mai vechi cu privire la modul de acoperire a drumului ceremonial.

Este de notat că aici drumul începe să se lățească, ajungând, în extremitatea dinspre terasa a X-a a suprafeței la 5,4 m. Totodată, s-a observat că dalele nu au o orientare uniformă, distingându-se două zone: una în care dalele sunt dispuse aproape pe direcția nord-sud, alta în care ele sunt orientate NNE-SSV. Astfel de detalii ne arată că în locul în care a fost deschisă suprafața SP II / 2019 începeau să se contureze cele două ramuri ale drumului binecunoscute în literatura de specialitate (o ramură ajungea la templul de pe terasa a X-a, alta pe terasa a XI-a, unde se termina prin piațeta pavată).

Joncțiunea dintre drumul ceremonial principal și alea de pe terasa a IX-a rămâne o problemă de soluționat prin extinderea cercetărilor arheologice în anii următori. Observațiile prilejuite de săpătura recentă arată că atât drumul, cât și alea au trecut cel puțin printr-o fază de distrugere, urmată de o refacere (parțială), fiind la un moment dat dezafectate (sunt de amintit aici prezența în asiza superioară a bordurii drumului a unui bloc prevăzut cu lăcașul specific pentru fixarea grinzilor de lemn, ceea ce indică reutilizarea sa, și a acoperirii căilor de acces cu straturi consistente de pământ și piatră atunci când terasa a IX-a este înălțată).

În jumătatea nordică a terasei a IX-a au fost deschise suprafețele SP III / 2019 și SP IV / 2019 (Pl. V). Prima dintre ele a avut lungimea de 8 m și lățimea de 6 m, suprapunând parțial una dintre secțiunile înguste din anul 1950. Suprafața denumită SP IV a avut inițial o lungime de 8 m și o lățime de 7 m, ulterior fiind extinsă pe latura de vest cu încă 2,5 m. Între ele a fost lăsat un martor de 0,5 m. Ele au fost astfel amplasate încât să fie documentate noi părți ale construcției identificate în campania din 2017.

Astfel, în SP IV / 2019 au fost descoperite trei elemente de calcar, unul de formă rotundă, celelalte două aproape patrulatere, cu latura de 0,41 – 0,43 m. Baza rotundă de coloană a apărut în colțul nord-vestic al suprafeței, iar celelalte două în zona mediană.

Încă din anul 2017, pe această terasă au fost aflate gropi amenajate în stâncă sau într-un strat de pământ lutos amestecat cu sfărâmătură de micașist ale căror caracteristici indicau că pot fi atribuite tot edificiului acum discutat (ne referim în primul rând la dispunere și la constatarea că în umplutura lor au fost evidențiate de fiecare dată, mai mult sau mai puțin compact, bucăți de lut maroniu, identic celui utilizat pentru fixarea bazelor de calcar). În campania recentă s-au conturat, parțial sau în întregime, 12 asemenea gropi (nouă în SP III / 2019, alte trei în SP IV), cu o formă cvasi-rotundă și cu un diametru cuprins între 1 m și 1,3 m.

Prin coroborarea datelor recente și a celor decurse din săpăturile anterioare obținem planul unui edificiu care avea în antichitate cel puțin cinci șiruri a câte 12 baze de coloane, cu precizarea că săpătura nu este finalizată, astfel că în anii următori sunt posibile unele modificări (nu este exclusă posibilitatea ca edificiul să aibă dimensiuni mai mari). În suprafețele menționate au fost aflate resturile unui pavaj din bucăți de micașist care aparțineau tot edificiului prezentat acum și, în partea vestică, un strat consistent de arsură (el a fost observat și în suprafețele din anii trecuți, fiind de subliniat că are în componența sa numeroase fragmente ceramice, semințe carbonizate, obiecte din fier, bronz și bucăți de tencuială, unele pictate; ele reprezintă resturile unei construcții ridicate pe terasa a IX-a într-o primă fază).

Ca în fiecare an, cele mai multe dintre artefactele descoperite au constat în fragmente ceramice, preponderent de factură dacică (în mare măsură ele provin de la vase de provizii). Între obiectele de fier, cele mai numeroase sunt materialele de construcție (cuie, ținte și piroane), cărora li se adaugă câteva unelte și o fibulă.

Totodată, pentru o serie de probe de lemn și os au fost făcute analize pentru datare cu radiocarbon.

Toate artefactele au intrat în patrimoniul Muzeului Civilizației Dacice și Romane – Deva.

Informații suplimentare online

[Raportul 6328 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)